

KOULU JA NUORISOTYÖ

Yhteisesti kasvun eväitä antamassa

Marja-Liisa Sarha
Studia EPO 24.1.2007

KOULUN JA NUORISOTYÖN YHTEINEN HISTORIA

- Harrastustoiminnassa vapaaehtoistyö vanhempaa kuin palkkatyö
- Koulut usein ensimmäisinä kokoontumispaikkoina ja toimintakeskuksina
- Kansakoulun opettajat organisaattoreina ja ohjaajina
- 1940-luvun lopussa erotteluja koulun kerhotoiminnan, nuorisohuollon ja varsinaisen nuorisotyön välillä

Jossain muodossa yhteistyötä on tehty aina

- Yhteistyön muodot usein koulu- ja paikkakuntakohtaisia
- Nuorisotyön osuus harvoin osa koulun opetussuunnitelmaa
- Suhtautuminen aikaisemmin yhteistyöhön molemmin puolin ristiriitaista

Selvitys lv 2001-2002

- Kaikki yläluokat (7. – 9. luokat)
- Kysely lähetettiin Keski-Suomen ja Pirkanmaan yläkoulujen rehtoreille
- Tulokset
  - Kuntien nuorisotoimen, seurakuntien ja yhdistysten nuorisotyöntekijät tekivät useimmissa kunnissa jotain koulussa
  - Koulussa tehtävä työ vain pieni osa työajasta
  - Yhteistyö yleensä satunnaisia kertatapahtumia

Mitä koulussa käytiin tekemässä?

- Aamun avaukset
- Harrastus mahdollisuuksista tiedottaminen
- Yksittäisten tapahtumien järjestäminen
- Yksittäisen oppilaan tukihenkilönä toimiminen
- Nuorisotyöntekijän vastaanottoaika koulussa

- Kouluissa toteutetut nuorten osallisuutta vahvistavat hankkeet
- Yhteistyö oppilashuollon kanssa
- Mukana koulun ja kodin yhteistyössä
- Päihdevalistus eri menetelmin
- 7. luokkalaisten ryhmäytyspäivät
- Vierailut eri oppiaineiden tunneilla
- Mukana leirikouluissa ja luokkaretkillä
- Teemapäivät ja teemaviikot koulussa

Mitä vastanneet rehtorit odottivat

Yhteistyö koettiin myönteisenä, koulun toimintaa tukevana, mutta toivottiin

- Lisää suunnitelmallisuutta yhteistyöhön
- Lisää tietoa nuorisotyön tehtävistä
- Lisää tietoa siitä, mitä nuorisotyöntekijät osaavat
- Nuorisotyöntekijöille lisää sosiaalityön tuntemusta

Koulun ja nuorisotyön yhteistyö tänään

- Uusia yhteistyön muotoja tullut lisää eripuolille Suomea
- Työmuodot ja painopisteet erilaisia
- Usein työ on tapahtunut osana määräaikaista projektia

Milloin voidaan puhua nuorisotyöstä?

- Puhutaanko työtä tekevien ammattinimikkeestä?
- Onko kysymys kohderyhmän iästä? Lapsityö?
- Palkkaa maksavasta organisaatiosta?
- Työntekijän koulutuksesta?
- Käytetyistä työmenetelmistä?
- Puhutaanko vain palkkatyönä tehdystä työstä vai otetaanko mukaan vapaaehtoistoiminta?

Rajauksia ei ole helppo tehdä

Koulussa ovat tehneet työtään

- Kuntien palkkaamat
  - Nuorisotyöntekijät
  - Kouluohjaajat
  - Koulunkäyntiavustajat ja monia muita nimikkeitä
- Seurakuntien
  - Nuorisotyöntekijät
  - Diakonit ja muut nimikkeet
- Yhdistysten palkkamat työntekijät

Työajan jakautuminen koulun ja muiden työympäristöjen kesken

- Työntekijä on ollut koulun palkkaama, päätoiminen työntekijä
- Työntekijän on kuulunut nuorisotyöorganisaatioon, työn painopiste kokonaan koulu-yhteistyössä
- Työntekijä on ollut yhdistyksen koulutyöhön palkkaama (MLL, 4H, setlementit)
- Moniammatilliset projektiorganisaatiot koulutyössä
- Osa työajasta on käytetty koulussa tehtävään työhön

Koulun ja nuorisotyön yhdessä toimimisen uusia alkuja Suomessa

- Parkki-malli ja Kahva malli; koulussa toimiva nuorisotyöntekijä
- Koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta; yleisimmin osa koulun organisaatiota
- Mukava- hankkeen avulla palkatut kouluohjaajat
- Nuorten osallisuushankkeet yhteistyötä vahvistamassa

- Mahis-toiminta: alueen koulu ja nuorisotyö järjestämässä toimintaryhmiä
- YAD:in varhaisen puuttumisen malli ja pienryhmätoiminta
- Muut erilaiset toimintamallit; Alis
- Pajakoulut ja muut vaihtoehtoiset tavat viedä peruskoulu loppuun

Yksilö vai ryhmätyötä?

- Osassa nuorisotyöntekijän työn painopiste työskentelyssä yksittäisten, tukea tarvitsevien oppilaiden kanssa yhdessä oppilashuollon kanssa
- Osassa työskentelyn painopiste ryhmien kanssa työskentelyssä, rehtorin tuki
- Käytännössä työssä usein sekä yksilö-että ryhmätyötä

Esimerkki kouluohjaajan käyttämistä työmenetelmistä Kilpisen 7.-9 luokilla

- Ryhmäyttämiset uusille 7. luokkalaisille
- Luokkien työskentelyilmapiirin parantaminen
- Kotien kanssa tehtävän yhteistyön vahvistaminen, luokkiin vaikuttaminen
- Koulun kerhotoiminnan koordinointi yhteistyössä rehtorin kanssa, verkostot

- Luokan yhteiset projektit:
  - Vapaaehtoistyö vanhainkodissa
  - Vapaaehtoistyö kouluympäristössä
- Koulun yhteiset tapahtumat ja teemaviikot
  - Terveyskasvatus usein teemana
- Yhteistyö tukioppilaiden kanssa
  - Esim. uusien seiskojen ryhmäyttäminen, mopodisko, kouluesittelyt
- Vierailut oppitunneilla

Yksilötyö

- Käytäväpartiointi ja keskustelut käytävillä olevien oppilaiden kanssa
- Sovitut kahdenkeskiset keskustelut
- Oppilaiden joukossa välituntisin, kohtaamiset, tervehdykset, kuulumisien kyselyt
- Matalan portaan aikuinen
- Silmä ja korva oppilaiden keskuudessa
- Yhteistyö oppilashuollon kanssa

Mitä tavoitteita koulun nuorisotyöntekijän työllä on ollut?

- Yhteisöllisyyden lisääminen
- Osallisuuden vahvistaminen
- Voimaannuttaminen (empoverent)
yksilöinä ja ryhminä
- Varhainen puuttuminen ongelmiin

Rehtorin odotukset

- Yksittäisen oppilaan tukeminen
  - Kouluvaikeuksien ennaltaehkäisy
  - Tukea vaikeassa tilanteessa olevalle oppilaalle
  - Rohkaisua ja motivaatiota niille, jotka eivät jaksa hoitaa koulutyötään
  - Epäterveisiin elämäntapoihin puuttuminen yhdessä kouluterveydenhoitajan kanssa
  - Kiusaamistilanteiden selvittely

- Yhteisölliset työtavat
  - Luokkien ja luokanvalvojen tukeminen
  - Työ oppilaskunnan kanssa
  - Rasismin vastainen työ
  - Päihteiden vastainen työ
  - Verkostoituinen koulun ulkopuolelle
  - Koulun toimintapäivät
  - Ryhmäyttäminen
  - Yleinen ilmapiirin seuraaminen

Varhaisen puuttumisen malli

- Rakennettu YDA:n rakentaman allin pohjalle
- Toteutetaan ainakin Espoossa ja Jyväskylän maalaiskunnassa
- Tavoitteena lasten ja nuorten hyvinvoinnin lisääminen alueellisella yhteistyöllä käyttämällä olemassa olevia voimavaroja

Missä nuorisotyö voi auttaa koulu?

- Koulu antaa pienelle osalle voittamisen tunteen
- Suurelle osalle selviämisen tunteen
- Liian suurelle osalle epäonnistumisen tunteen
- Voisiko nuorisotyöntekijä avata vaihtoehtoisia onnistumisen kokemuksia

Suurin osa pärjää, liian moni syrjäytyy

- 15 – 20 % ei saavuta peruskoulun oppimistavoitteita
- peruskoulun päättäneistä 10 % jää jatkokoulutuksen ulkopuolelle
- 3% näistä kymppiluokalle
- 10 % keskeyttää ammatilliset opinnot
- VOIKO NUORISOTYÖ VÄHENTÄÄ EPÄONNISTUMISTA KOULUSSA

Koulussa viihdytään huonosti

- Koulusaavutuksissa Suomen koulut huippuluokkaa
- Koulussa viihtymisessä Suomen koululaiset häntäpäässä
- Voisiko nuorisotyöntekijä lisätä koulussa viihtymistä

Miten nuorisotyö voi lisätä onnistumisen mahdollisuuksia?

- Tutustumalla koulun suunnittelu-aikatauluun ja ottaa se huomioon koulu-yhteistyössä
  - Mukaan koulun opetussuunnitelmaan
- Lähestymällä koulua avoimesti ja oikeassa järjestyksessä
  - Rehtorin tuki auttaa monessa asiassa

- Muistaa, että yksi nuorisotyöntekijä ei pysty koko koulujärjestelmää uudistamaan
  - Yhteistyön rajaaminen voimavarojen, osaamisen ja tarpeen mukaan
- Aloittaa yhteistyö siitä kiinnostuneiden rehtoreiden, koulujen ja opettajien kanssa
  - Ei kannata aloittaa lyömällä päätään seinään
- Oppimalla markkinoimaan koululle omia osaamisalueitaan ja vahvuuksiaan
  - Nuorisotyöslangista luopuminen ja koulun kanssa yhteisten käsitteiden löytäminen

Mitä nuorisotyölaki sanoo?

- Tämän lain tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.
- Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen.

Onko moniammatillinen yhteistyö

- Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.

Koulu työskentely-ympäristönä

- Koulu tavoittaa lähes koko ikäluokan
- Koulussa erityistä tukea tarvitsevat lapset ja nuoret on helppo tavoittaa
- Koulu mahdollistaa luontevasti moniammatillisen kasvatusyhteistyön
- Koulutilat ja välineet voisivat rikastuttaa lasten ja nuorten vapaa-aikaa nykyistä enemmän (vrt Mukava hanke)

Miten nuorisotyön erityisyys sopii kouluun

- osallistumisen vapaaehtoisuus
- pakkovallan puuttuminen
- ikärakenteen homogeenisyys
- tarvesuuntautuneisuus
- ryhmäsuuntautuminen
- kokemukseen perustuva oppiminen
- myönteinen suhtautuminen osallistujiin
- vahvuuksien löytäminen jokaisesta

Hukkuuko nuorisotyö kouluun
vai vahvistuuko sen profiili
siellä?

Sisältyykö kouluyhteistyöhön uhkia nuorisotyön näkökulmasta?

- lisääntykö pakkovalta ja kontrolli nuorisotyössä
- väheneekö kokemuksellisuus
- miten käy nuorten omatoimisuuden
- toteutuuko osallisuus
- säilyykö myönteinen suhtautuminen nuoriin
- syökö koulun resurssipula nuorisotyöntekijän

Erilaisia koulun nuorisotyön valintoja

- ongelmakekskeisyys – voimavarakeskeisyys
- pakollisuus - vapaaehtoisuus
- kuri ja järjestys – oppilaiden äänitorvi
- yksilöllinen - yhteisöllinen työote
- oppilashuoltoa – koululaisten
harrastustoimintaa
- koulun työntekijä – nuorisotyöntekijäyhteisön
jäsen

Koulu vai nuorisotyö työn viitekehyksenä

- **KOULU**
- yhteisön jäsenen valta
- koulun todellisuuden tunteminen
- jakaa koulun käsitykset nuorista
- koulun verkostot
- **NUORISOTYÖ**
- ulkopuolisen tuoma näkökulma
- nuorisotyön näkökulma nuoriin
- nuorisotyön verkostot